

Miehet rautaa, mitalit puuta!

Vuoden 1974 MM-kotikisojen joukkue on ylpeä turnauksestaan ja ”puumitalistaan”. Kaksi voittoa Tshekkoslovakiasta osoittivat Suomen nousseen jääkiekon suurmaiden joukkoon.

TEKSTI: RISTO PAKARINEN // KUVAT: LEHTIKUVA JA JÄÄKIEKKOLIITON ARKISTO

Legendaarinen vuoden 1974 kotikisamiehistö joukkuekuvassa! Eturivissä vasemmalta Heikki Riihiranta, Timo Saari, Jouko Öystilä, Seppo Lindström, valmentaja Raimo Määttänen, Stig Wetzell, Antti Leppänen, valmentaja Kalevi Numminen, Pekka Marjamäki ja Seppo Suoraniemi. Takarivissä vasemmalta Veli-Pekka Ketola, Harri Linnonmaa, Henry Leppä, Lasse Oksanen, Jukka Alkula, Esa Peltonen, Matti Murto, Jorma Peltonen, Juhani Tamminen, Seppo Ahokainen, Timo Sutinen, Seppo Repo ja Pekka Rautakallio.

”Siitä hetkestä on syntynyt elinikäinen ystävyys. Intohimo jääkiekkoon on säilynyt läpi elämän. Sekin kertoo, kuinka ainutlaatuinen jengi oli kasassa.”

JUHANI TAMMINEN

Helsinki vuonna 1974. Urho Kekkonen oli aloittanut neljännen presidenttikautensa maaliskuussa 1974 edellisenä vuonna säädetyn poikkeuslain ansiosta. Suomi oli juuri solminut vapaakauppasopimuksen Euroopan talousyhteistä EEC:n kanssa. Öljykriisi kuristi länsimaiden talouksia ja Suomessakin otettiin käyttöön energiansäästö määräyksiä, joilla esimerkiksi kiellettiin autotallien lämmittäminen, lumen sulattaminen kaduilta kuumalla vedellä ja näytekkunoiden valaiseminen, kun liikkeet eivät olleet auki. Asuinhuoneistoiden lämpötila ei saanut ylittää 20 astetta. Moottoriteitä ei valaistu ja kantateille määrättiin 80 kilometrin yleinen nopeusrajoitus.

Maaliskuun lopussa Helsingin jäähallissa kuitenkin valmistauduttiin MM-kisojen järjestämiseen. Suomi oli saanut MM-turnauksen järjestettäväkseen toisen kerran, edellisen kerran turnaus oltiin pelattu Tampereella 1965. Tuolloin Suomi oli jäänyt turnauksessa toiseksi viimeiseksi, mutta oli kuitenkin onnistunut nipistämään Ruotsilta pisteen 2-2 -tasapelillä.

Se oli vasta toinen kerta MM-tasolla, kun

Suomi oli pystynyt Ruotsilta pisteen nappaamaan. Suomi oli pelannut Ruotsin kanssa 4-4 -tasapelin Ostravassa, Tshekkoslovakiassa vuoden 1959 kisoissa. Tasapeli katkaisi Ruotsin 39 peräkkäisen Suomi-voiton putken. Vuoden 1959 kisojen ja kotikisojen 1965 välissä Suomi ja Ruotsi kohtasivat 19 kertaa. Ruotsi voitti otteluista 17.

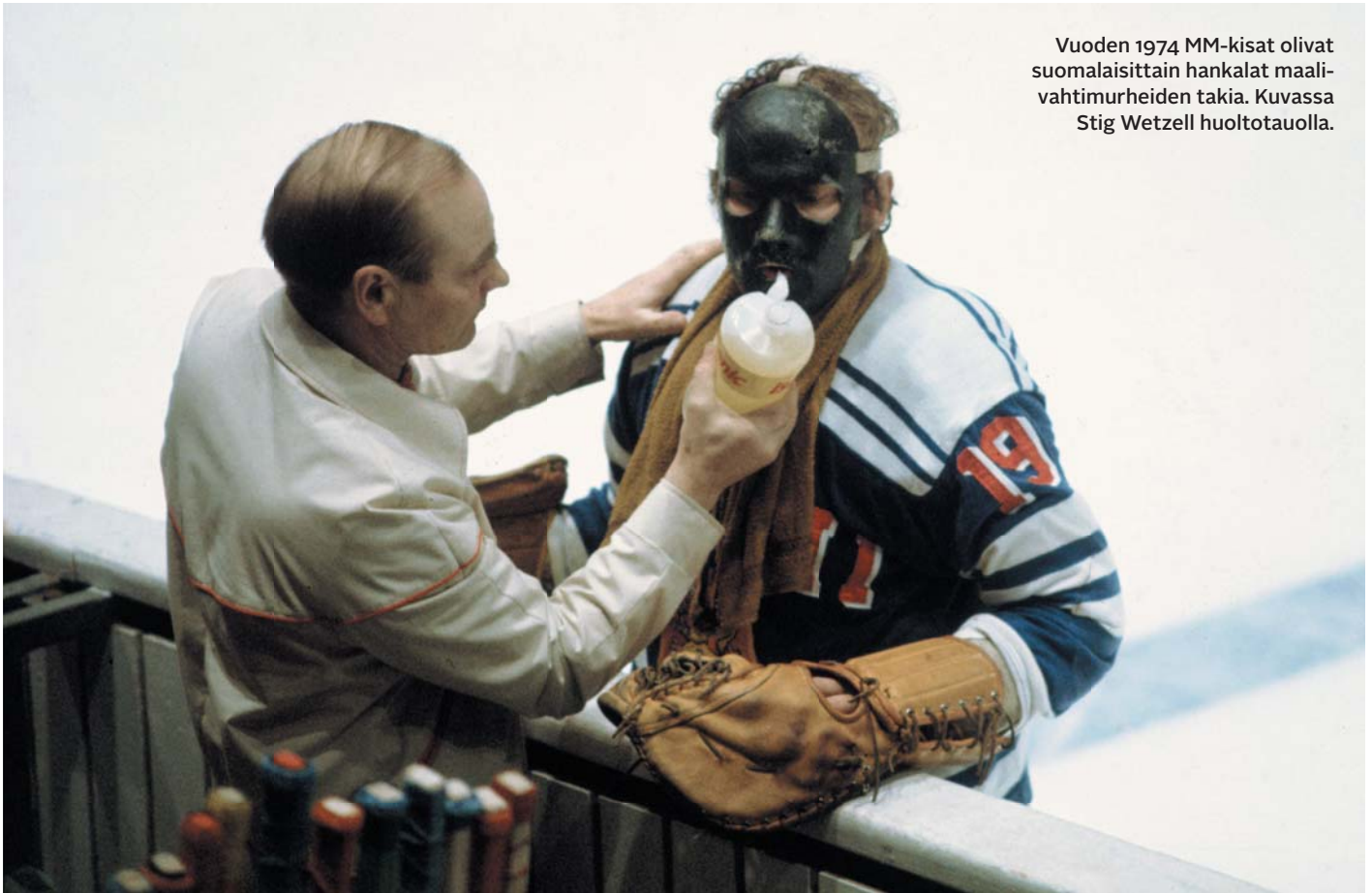
Mutta ei voittanut Tampereella 7.3.1965.

Tampereella juuri valmistuneen Hakametsän jäähallin katsomossa istui, isänsä kanssa, myös 14-vuotias Juhani Tamminen, todistamassa kuinka Matti ”Mölli” Keinonen teki Suomen molemmat maalit Ruotsin verkkoon. Suomen puolustusta johti Kalevi Numminen, joka oli ollut mukana myös Ostravan joukkueessa vuonna 1959.

Yhdeksän vuotta myöhemmin Juhani Tamminen oli vuotta vaille valmis liikunnanopettaja ja uunituore Suomen mestari, joka valmistautui viidenteen MM-turnaukseensa.

“KALLUN” JOHDOLLA KOTIKISOIHIN

Suomi oli sijoittunut MM-kisoissa neljänneksi neljä kertaa peräkkäin, siis kaikissa turnauksissa, joissa Tamminen oli pelannut. Mutta

Vuoden 1974 MM-kisat olivat suomalaisittain hankalat maali-vahtimurheiden takia. Kuvassa Stig Wetzell huoltotauolla.

kotikisojen alla Jääkiekkoliittokin päätti uudistaa toimintaa. Viime marraskuussa kuollut kanadalaisvalmentaja, NHL:ssäkin yli 300 ottelua pelannut Len Lunde sai väistyä, ja hänen tilalleen maajoukkueen uudeksi päävalmentajaksi valitti Kalevi "Kallu" Numminen.

- Kotikisoihin valmistautuminen alkoi jo kesällä 1973, tai oikeastaan heti Moskovan MM-kisojen jälkeen, kun Lunde sai potkut ja kokoonnuimme kesäleirille Varalan urheilupistolle, Tamminen kertoo.

- Paikalla oli 35 aikakautensa parasta pelaajaa, joten kilpailutilanne oli selvä.

Numminen ja hänen apuvalmentajansa Raimo Määttänen halusivat kasata maajoukkueen jo syksyllä ja peluuttaa sen sitten nopeasti hyväksi joukkueeksi, jossa suuria pelaajamuutoksia ei enää tehtäisi.

Kaiken kaikkiaan kauden aikana Leijonat pelasi 28 ottelua, joista kymmenen MM-kisoissa, joissa pelattiin kahdeksan joukkueen kaksinkertainen sarja. Vuoden 1973 puolella pelatuista kymmenestä ottelusta Ruotsia, Neuvostoliittoa, Tshekkoslovakiaa ja Puolaa vastaan Suomi voitti kaksi, pelasi kaksi tasan, ja hävisi kuusi. Voitot tulivat

Ruotsista, tasapelit Neuvostoliittoa ja Puolaa vastaan.

Vaikka joukkue pitikin saada kasaan nopeasti, ja vaikka A-maajoukkueessa pelasi vain 34 pelaajaa, muutoksiakin piti tehdä. Vain neljä pelaajaa pelasi kauden kaikki 28 A-maaottelua: Timo Sutinen (Jokerit), Veli-Pekka Ketola (Ässät), Esa Peltonen (HIFK) ja Juhani Tamminen (HIFK). Yhdeksän pelaajaa veti leijonapaidan päälleen alle 10 kertaa, ja heistä vain maalivahti Jorma Valtonen (Jokerit) pelasi MM-kisoissa.

HIFK:ssa pelannut puolustaja Juha Rantasila oli päättänyt lopettaa maajoukkueuransa vuoden 1972 Sapporon olympialaisiin ja saman vuoden Prahan MM-turnaukseen. Tuoreella asianajajalla oli myös siviiliurallaan kiireitä, eikä maajoukkue tuntunut hänestä ajankohtaiselta. Ja koska Numminen oli päättänyt kasata MM-joukkueensa ryhmän ajoissa, Rantasila sai keskittyä rauhassa pelkästään HIFK:n SM-sarjaotteluihin.

- Olin jo päättänyt lopettaa maajoukkueetossalla ja "Kallulla" ja "Mätskylä" oli idea, että ne, jotka eivät lähde syksyllä mukaan, eivät pelaa myöskään kotiturnauksessa. Muistan, että tapasimme Eerikinkadun toimistossani,

ja totesin, että en lähde, koska asianajajan urani oli lähtenyt hyvin vauhtiin, Rantasila muistelee.

- He totesivat, että ei voi mitään ja maajoukkueen ovi sulkeutui osaltani.

SM-sarjassa Rantasilalla kuitenkin kulki peli. Hän teki 22 maalia ja 50 tehopistettä 36 ottelussa, pelatessaan Heikki Riihirannan puolustajaparina, ketjun Esa Peltonen - Matti Hagman - Juhani Tamminen takana. Kentällinen teki 36 ottelun SM-sarjassa 83 maalia - 40 prosenttia Suomen mestaruuden voittaneen HIFK:n 204 maalista.

Peltonen, Tamminen ja Riihiranta olivat maajoukkueen tukipilareita, Hagman 19-vuotiaana lupaava ja nuorten maajoukkueen johtava pelaaja, mutta ei vielä A-maajoukkueainesta. Rantasilaa sen sijaan kaivattiin.

- Kuulin, että maajoukkueessa oli pidetty kriisipalavereita ja liekö ollut "Tami" tai "Vellu", joka oli sitten todennut, että parhaat pelaajat pitää saada mukaan, vaikka he eivät haluaisikaan lähteä koko kaudeksi. "Kallu" kysyi halukkuuttani uudestaan ja vaikka olin hyvässä kunnossa, halusin testata itseäni maaotteluissa, ennen kuin lupauduin, kertoo Rantasila.

“Palaset lokahtivat paikalleen siinä ottelussa. Meidän ketjunne teki kaksi maalia. Oksanen kaksi ja Sutinen viidennen, ja koko joukkue roihautti liekkeihin.”

JUHANI TAMMINEN

Suomen ykköskenntä on iskenyt! Juha Rantasila (vas.), Esa Peltonen ja Juhani Tamminen juhlivat maalia MM-turnauksen ensimmäisessä Tshekkoslovakia-ottelussa.

”Olimme sen MM-turnauksen toiseksi paras kentällinen. Harlamov ja kumppanit olivat vielä pykälän parempia, mutta kyllä meilläkin peli kulki.”

ESA PELTONEN

- Suomella oli harjoitusmaaotteluita Ruotsia ja Tshekkoslovakiaa vastaan helmikuussa kaksi kuukautta ennen MM-kisoja Ruotsissa ja Tshekkoslovakiassa. En halunnut lähteä Tshekkoslovakiaan työesteiden vuoksi, mutta sanoin tekeväni päätöksen kahden Ruotsi-ottelun jälkeen.

- Vauhti tuntui riittävän ja päätin lähteä mukaan. Jos kisat olisivat olleet muualla, tuskin olisin suostunut. Lähdin mukaan, koska kisat olivat Helsingissä.

ERINOMAINEN VALMISTAUTUMISJAKSO

Maajoukkueen tulokset eivät juurikaan parantuneet vuoden 1974 alkupuolella pelatuissa harjoitusmaaotteluissa. Suomi voitti kaksi (Ruotsin ja Tshekkoslovakian), pelasi yhden tasan (Neuvostoliitto) ja hävisi viisi. Siitä huolimatta joukkue oli optimistinen turnauksen alla.

- Sanoisin, että Suomi valmistautui ensimmäisen kerran niin kuin MM-kisoihin pitääkin valmistautua. Saimme parhaat pelaajat mukaan ja pelitavan selväksi. Nykypäivän analyttikot kuvittelevat, että pelikirja on nykypäivän keksintö, mutta minulla on vieläkin Nummisen pelikirjat tallessa, Tamminen sanoo.

- Harjoitusmatseja pelataan, että päästään selville, miten vastustaja pelaa. Sen tiedon avulla me olimme valmiita pelaamaan MM-kisoissa. Pelasimme Tampereella Neuvostoliittoa vastaan 4-4 -tasapelin 16 päivää ennen MM-avaustamme, ja viimeistään silloin kaikki tiesivät, että meillä oli hyvät mahdollisuudet menestyä.

Neuvostoliitto ja Tshekkoslovakia hallitsivat MM-kisoja ylivoimaisesti 1970-luvun alussa. Kanada oli vetäytynyt MM-kisoista riitaututtuaan Kansainvälisen Jääkiekkoliiton kanssa, ja itäblokin maissa urheilu oli tärkeä propagandan väline. Neuvostoliitto oli vielä niin ylivoimainen, että Timo Sutinen keskeytti kerran henkisen

valmentajan palopuheen toteamalla, että eivät he Neuvostoliittoa voita kuitenkaan. Pelaajat kuitenkin kehittyivät, kun harjoittelu parani.

- Kyllähän mekin silloin joka päivä harjoittelimme, ainakin melkein, mutta kun Neuvostoliiton pelaajat harjoittelivat kolme kertaa päivässä, sanoo Esa Peltonen.

- Jos sanotaan, että me harjoitelimme vaikkapa tunnin päivässä, ja he neljä tuntia, ja sitten kerrotaan se ero 365:llä ja vaikka kolmen vuoden ajan, ero on huima. Ei siinä ole mahdollisuuksia. Sama oli Tshekkoslovakian kanssa, hän jatkaa.

KETJUT KAKSIKOIDEN VARAAN

Numminen ja Määttänen rakensivat joukkueen seurajoukkueista toisilleen tuttujen tutkaparien varaan, siitä parhaana esimerkkinä HIFK:n ykkösketju, joka - keskushyökkääjä Hagmania lukuunottamatta - pelasi yhdessä myös maajoukkueessa. Lasse Oksanen - Jorma Peltonen - Seppo Ahokainen oli SM-pronssimitalisti Ilveksen ketju, ja neljänneksi sijoittuneesta Jokereista joukkueessa olivat SM-sarjan ylivoimainen pistepörssikuningas Timo Sutinen ja Henry Leppä.

- Numminen rakensi ketjut kaksikoiden varaan. ”Vellu”, joka oli uransa parhaassa kunnossa, laitettiin meidän HIFK-kentällisen keskelle. Me olimme todella ykköskenttä.

Sitten oli Ilveksen kenttä, ja Sutinen, Leppä ja Linnonmaa kolmonen, Siihen aikaan pelattiin pääasiassa kolmella kentällisellä, Tamminen muistelee.

- Meillä oli hyvä kentällinen ja ”Hexi” Riihiranta, joka on kova tilastomies, on sanonut, että ihan numeroidenkin valossa, me olimme sen MM-turnauksen toiseksi paras kentällinen. Harlamov ja kumppanit olivat vielä pykälän parempia, mutta kyllä meilläkin peli kulki. Meillä oli hyvät pelaajat, Esa Peltonen sanoo.

Myös puolustus oli Tammisen mukaan ra-

kennettu huolellisesti niin, että joka parissa oli hyökkäävä ja puolustava puolustaja: Rantasila-Riihiranta, Pekka Marjamäki-Seppo Lindström ja Timo Saari-Seppo Suoraniemi.

Maalivahdeista Tapparannan Antti Leppänen oli ollut mukana kauden kaikissa maaotteluissa ja HIFK:n Stig Wetzell lähes kaikissa. Kolmantena maalivahtina harjoitusotteluissa oli pelannut KooVeen Leo Seppänen, mutta kisakoneeseen nousikin Jokereissa pelannut Jorma Valtonen.

No, ei tietenkään noussut kisakoneeseen, koska turnaus pelattiin Helsingissä, mutta liiton suunnitelman mukaisesti Valtonen ei olisi noussut edes kuvitteelliseen kisakoneeseen, koska hänet oli nimetty kotiin jääväksi varamieheksi. Ja kotikisoissa kotiin jäävän varamiehen paikka oli - kotona.

- Minulla oli sillä kaudella ollut nivusvaivoja joulukuun puolivälistä lähtien ja pelasin SM-sarjassakin jalka siteessä. Toisaalta, valmentajista Numminen oli Tapparassa ja Määttänen tunsu Wetzellin, koska he olivat olleet HJK:ssa yhdessä pari vuotta aiemmin. Minä kuitenkin ilmoitin, että en lähde mukaan, jos en pääse harjoittelemaan joukkueen kanssa. Mitä jos jotain sattuu ja minä olen vain istunut kotona kaksi viikkoa? Valtonen kertoo.

Jääkiekkoliitto ei innostunut ehdotuksesta, eikä suostunut maksamaan Valtosen oleskelua, tai MM-leirin ja turnauksen aikaisia päivärahajoja.

- ”Kallulla” oli pelisilmää ja hän lupasi maksaa sen vaikka omasta kukkarostaan. Lopulta olin joukkueen mukana ja harjoittelin, mutta en ikinä saanut mitään kisapassia. Minä kuljin Helsingin jäähallin ovista ”KooVeen kausikortilla” eli morjenstamalla, kun tunsin kaikki vahtimestarit. No, Antti loukkaantui melkein ensimmäisessä matsissa ja minä pääsin mukaan, Valtonen sanoo.

Suomi voitti avausottelussa Itä-Saksan 7-4 - ”Ahokainen heitti 4 häkkiä”, muistaa Tamminen - sen jälkeen Puola taivutti Suomen 2-2 -tasapeliin. Ruotsi-ottelussa Tamminen

Henry Leppä hakee maalipaikkaa Suomen ja Tshekkoslovakian ensimmäisessä kohtaamisessa. Leppä teki ottelussa Suomen toisen maalin. Vasemmalla Jiri Bubla, maalilla Jiri Holecek.

”Kun taksi tuli hotelli Haagaan, piha oli täynnä poliisiautoja. Joku tiesi kertoa, että me olimme hävinneet sen Tshekki-pelin.”

PEKKA MARJAMÄKI

”runnoi maalin väkisin” ja tasoitti ottelun 3-3:een.

”KOKO JOUKKUE ROIHAHTI LIEKKEIHIN”

Tshekkoslovakia oli edellisessä ottelussaan voittanut, tyrmännyt, nitistänyt Neuvostoliiton 7-2. Se ei jäänyt huomaamatta Nummiselta ja Määttäselältä. Heille se oli hyvä uutinen.

- ”Kallu” tiesi, että Tshekkoslovakia jou-tuisi maksamaan veron siitä voitosta, sanoo Tamminen.

Neuvostoliiton voittaminen oli urotyö, joka söi Tshekkoslovakian henkisiä ja fyysisiä voimavaroja. Jos se ylipäättään koskaan oli haavoittuvainen, niin juuri tuolloin.

- Tshekkoslovakialla ei ollut mitään mahdollisuuksia meitä vastaan. Se oli fiksua MM-kisapelaamista ja -valmistautumista ja tietenkin onnistumista. Vuoden 1974 turnaus on ainoa kerta, kun Suomi on onnistunut niissä asioissa kotikisoissaan, Tamminen sanoo Suomen 5-2 -voitosta.

- Palaset loksahivat paikalleen siinä otte-lussa. Meidän ketjumme teki kaksi maalia, Oksanen kaksi ja Sutinen viidennen, ja koko joukkue roihahti liekkeihin.

Numminen antoi pelaajille vapaapäivän ennen seuraavaa ottelua, toisen kierroksen ensimmäistä ottelua Itä-Saksaa vastaan. Helsingissä pelanneet ja asuneet pelaajat olivat kotonaan, ja muut viettivät aikaansa kuka mitenkään.

- Vapaapäivä oli jälleen Nummiselta hyvä ratkaisu. Sekin oli jo etukäteen otteluoh-jelman mukaan suunniteltu juttu, että me saimme vetää hetken henkeä. Olin vaimoni, silloisen tyttöstävänä, asunnolla Nordens-kiöldinkadulla. Joukkue oli sovittu kokoontu-maan hotelli Haagalla iltakahdeksaksi. Sitä odotellessa näin televisiosta, kuinka uutiset alkoivat sillä sensaatiolla, Tamminen kertoo.

KAAOS!

- Minä kävin turnauksen aikanakin mahdol-

luisuksien mukaan toimistolla katsomassa mitä tapahtuu, olihan minulla raastuvan-oikeudessa juttuja vireillä. Pelaajat saivat jokaiseen peliin pari vapaalippua, ja jos joku ei-helsinkiläinen ei omiaan tarvinnut, minä pyysin saada ne, ja sitten jakelin niitä haaste-miehille, että jutut aikataulutettiin niin, että pääsin pelaamaan.

- Olin hallilla matkalla kahvioon kun jär-jestysmies pysäytti minut ja kertoi, mitä oli tapahtunut. Muistan elävästi, että olin juuri siinä hallin kahviosta katsomoon johtavien portaiden oven edessä, sanoo Rantasila.

- Koska meitä oli kielletty ajamasta itse, me tamperelaispelaajat tulimme kotiin Tampe-reelle taksilla. Vapaapäivä meni kotosalla, kunnes piti lähteä taas taksilla Helsinkiin. Matkalla taksikuski kertoi kuulleen, että jotain hämärää oli tapahtunut. Kun taksi tuli hotelli Haagaan, piha oli täynnä poliisiauto-ja. Joukkueenjohto oli meitä vastassa ja vei meidät suoraan palaverihuoneeseen. Siellä oli hiljaisen näköistä väkeä ja joku tiesi kertoa, että me olimme hävinneet sen Tshekki-pelin, Pekka Marjamäki muisteli muutama vuosi sitten.

- Olin Matti ”Murtsi” Murron kotona illalla, näimme uutisista, että Stig Wetzell oli jäänyt kiinni doping-testissä, muistelee Valtonen.

Stig Wetzellin dopingnäytteestä oli löy-tynyt efedriiniä. Turnauksen alussa samaa piristettä oli löytynyt Ruotsin Ulf Nilssonin virtsanäytteestä ja Tre Kronorin 4-1 -voitto oli kääntynyt 5-0 -tappioksi. Suomen komea 5-2 -voitto kääntyi niinikään 5-0 -tappioksi.

Kun käry julkistettiin, syntyi kaaos. Pelaaj-ja kuljetettiin poliisisaattueessa ja Wetzell majoitettiin muualle. Hotellin puhelinkeskus suljettiin, ja hotelli eristettiin. Wetzell uhat-tiin tappaa, Marjamäki kertoo.

- Se oli aika värikästä touhua. Mutta sitten vaan seuraavaan peliin, hän sanoo.

Pelaajat ovat edelleen varmoja, että Wetzell ei ollut käyttänyt piristeitä. Suomen olisi kaikkien mielestä pitänyt toimia Ruotsin

lailla, ja lääkärin kantaa vastuu väärästä lääkityksestä. Nilssonin sanottiin saaneen efedriininsä yskänlääkkeestä.

- Sai tai ei, mutta keskustelu päättyi siihen. ”Stigu” jäi niin yksin siinä asiassa, sanoo Valtonen.

Pelaajat olivat yhtä päättäväisesti myös sitä mieltä, että heidän neuvottelemaansa MM-bonukseen käry ei saanut vaikuttaa.

- Venäjällähän se pullo olisi hajonnut tai kadonnut. Ei se pelin tulos olisi muuttunut miksiäkään vaikka Stigulla ei sitä efedriiniä olisikaan ollut. Me nostimme bonuksen heti esiin, koska olimme mitalivauhdissa. Bonus taisi olla 5000 markkaa, eli siihen aikaan iso raha, sanoo Rantasila.

KENTTÄPELAAJASTA KAKKOSVAHTI

Edellisenä kesänä Rantasila, Ketola, Tammi-nen ja Oksanen olivat perustamassa pelaa-jayhdistystä, jonka ensimmäinen työnäyte oli ollut MM-kisojen menestykseen sidottu palkkio.

- Kaikki tiesivät, että meillä oli kova jengi, että liitolle tulee rahaa ovista ja ikkunosta, ja että me olimme näytelmän tähdet. Me tajusimme, että niillä on syy-seuraus -suhde, vaikka emmehän me rahan takia hyvin pelan-neet, Tamminen sanoo.

- Me sovimme liiton kanssa, että taulukko lasketaan Tshekkoslovakia-matsin pisteiden mukaan ja siksi se tuuletus oli tavallista ko-vempaa, kun Vellu heitti 5-4:ään viimeisessä pelissä.

Joukkue uhkasi jääkiekkoliittoa lakolla, jos bonusta ei laskettaisi jään tapahtumien mukaan.

- Omasta puolestani voin sanoa, että minä en olisi pelannut, sanoo Rantasila.

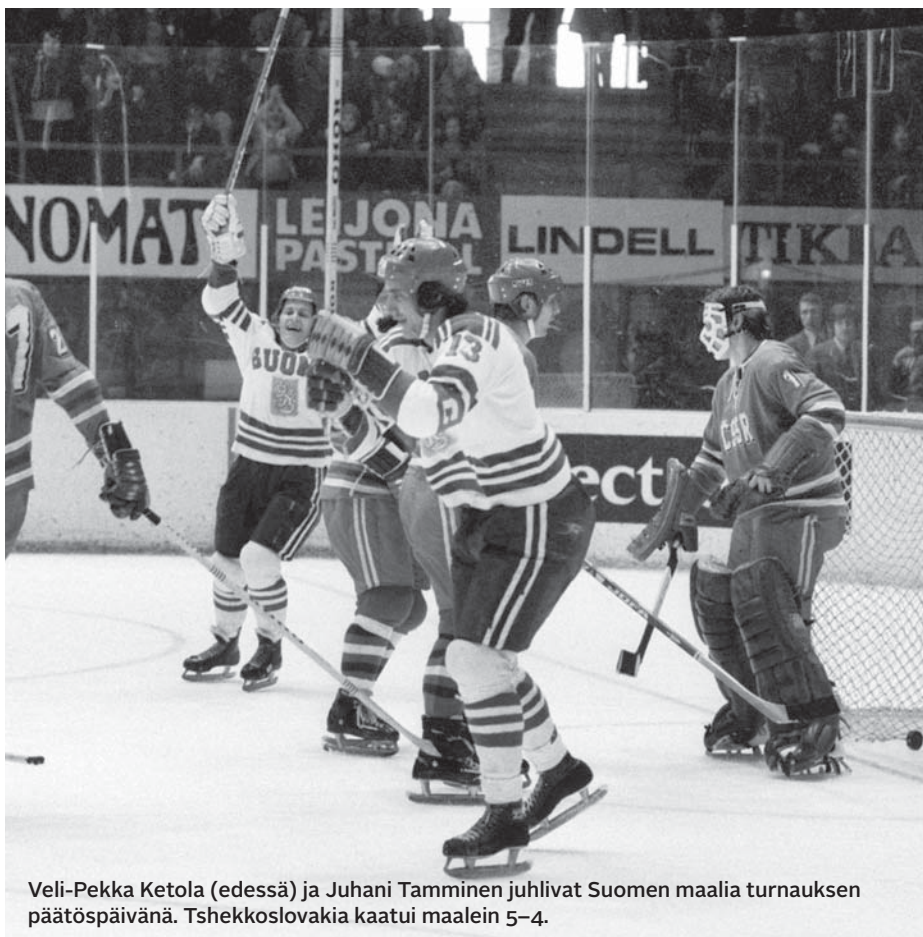
Liitto kuitenkin taipui ja Suomi lähti kurittamaan Itä-Saksaa. Joukkueen ykkös-maalivahtina oli nyt Valtonen, joka ei onneksi ollut jäänyt kotiin varamaalivahtiksi. Antti Leppänen loukkasi polvensa Ruotsi-matsissa

Maalivahti Stig Wetzell (keskellä) joutui mediakaoksen keskipisteeseen.

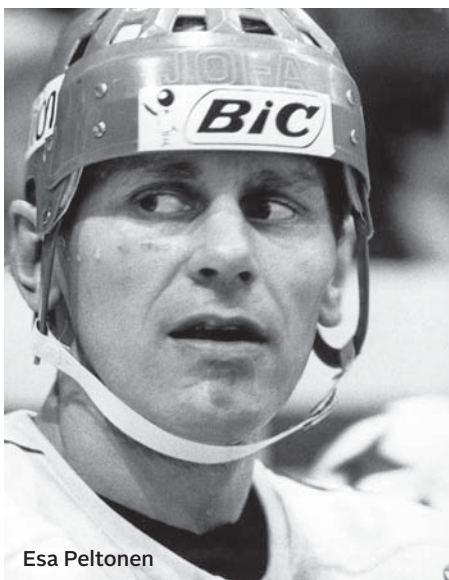

Tshekit tunnustivat: SUOMI VOITTI TAIDOLLA

— Suomen voitto Tshekkoslovakiasta ei ollut psykologinen, vaan puhtaasti taidollinen, sanoo vähän murheleenaan johtava tshekkien urheilutiedon Tšekoslovakiasta — Sportin Helsingin lähetyksen toimittaja Zdenek Valenta kollegoilleen.
Lehti ottoi silleen peini: TAAS OLLAAN

Veli-Pekka Ketola (edessä) ja Juhani Tamminen juhlivat Suomen maalia turnauksen päätöspäivänä. Tshekkoslovakia kaatui maalein 5–4.

Esa Peltonen

Suomi joutui pukemaan kakkosmaalivahdiksi kenttäpelaajan. Harri Linnonmaa tai Seppo Repo sai vetää maalivahdin varusteet päälle.

”saksatessaan vasempaan kulmaan”. Lääkäri ja Leppänen totesivat, että niihin kisoihin ei enää taikatemppuja löytynyt ja turnaus päättyi Tappara-vahdin osalta siihen.

Koska Leppänen oli loukkaantunut, Suomi joutui pukemaan kakkosmaalivahdiksi kenttäpelaajan. Koska joukkueessa piti olla kaksi maalivahtia, esimerkiksi Harri Linnonmaa ja Seppo Repo saivat vetää maalivahdin varusteet päälle.

– Linnonmaa oli positiivisesti ”hölmö” tyyppi, joka uskalsi mennä maaliin, Peltonen sanoo naureskellen.

Pekka Marjamäelle kuitenkin rakennettiin oikein naamari ja rintapansari ja hän toimi harjoituksissa maalivahtina.

Ideana oli, että Marjamäki pelaisi puolustajana aivan normaalisti, mutta jos Valtonen loukkaantuisi ja tarvittaisiin (vara)varamaalivahtia, ”Marja” kiiruhtaisi koppiin vaihtamaan varusteet ja pukeissa ollut ”varamaalivahti” – Linnonmaa, Repo – menisi maaliin, kunnes ”Marja” ehtisi takaisin.

– Muistan katselleeni Seppo Repoa pukeutemassa varusteita Ruotsi-matsiin. Hän veti polvisuojat väriin jalkoihin. Totesin, että hänen kannattaisi laittaa ne toisin päin, niin edes näyttäisi paremmalta, Valtonen sanoo naureskellen.

– En tiedä, mitä olisimme tehneet, jos minäkin olisin loukkaantunut.

PANOXENA ”PUUMITALI”

Valtosen nivuset kestivät neljä ottelua viidessä päivässä. Suomi voitti Itä-Saksan 7–1, hävisi Neuvostoliitolle 1–6, voitti Puolan 6–2 ja hävisi Ruotsille 2–6. Sen jälkeen oli yksi välipäivä, ennen turnauksen viimeistä matsia, jossa vastassa oli Tshekkoslovakia.

Panoksena oli kunnia, bonukset, ja ”puumitali”.

– Aivan kuten 1995 MM-joukkueessa, myös vuoden 1974 joukkueessa kohtasi tavallaan kolme hyvää pelaajasukupolvea. Seppo Lindström, Lasse Oksanen ja Jorma Peltonen

edustivat kokenutta kaartia, minä, Ahokainen, Suoraniemi ja Öystilä olimme kymmenisen vuotta nuorempia ja välissä oli runko: Valtonen, Ketola ja muut, Tamminen sanoo.

Kyseessä oli historiallinen ottelu, mutta se jäi suomalaiselta kiekkokansalta näkemättä, sillä Yleisradion tekninen henkilökunta meni lakkoon samana päivänä, kun Suomi kohtasi Neuvostoliiton toisen kerran. Tasavallan presidentti Urho Kekkonen vetosi yleisradiolaisiin pääjohtaja Erkki Raatikaisen pyynnöstä, mutta turhaan. Ruudut pysyivät pimeinä.

Tshekkoslovakia meni ottelussa johtoon, kun Veith karkasi siniviivalta läpiajoon, harhautti Valtosen jäähän ja siirsi kiekon helposti verkkoon. Suomen ykkösketju tasoitti ottelun pikaisesti, kun Ketola siirsi kiekon päätyviivalta Rantasilalle siniviivalle. Tamminen ohjasi Rantasilan lämärin maalin edustalta ohi Tshekkoslovakian maalivahti Jiri Crhan.

Suomi voitti ensimmäisen erän 2–1, kun Peltonen ja Tamminen karvasivat kiekon Ketolalle, joka iski kiekon maaliin vanhan aikaisella.

Numero 10, Seppo Ahokainen, karkasi toisessa erässä puolestaan läpiajoon saatuaan Jorma Peltoselta ovelan rystysyötön aivan siniviivan kulmaan. Hän yllätti Crhan ranne-laukauksella kahdesta metrillä.

Tshekkoslovakian puolustajat olivat ahdingossa Suomen tiukan karvauksen kanssa. Linnonmaa katkaisi tshekkien avausyötön siniviivalla, jätti kiekon Henry Lepälle, ja kun Crha aavisti Lepän laukaisevan, tämä syöttikin kiekon maalin toiselle puolelle, mistä Timo Sutisella oli helppo työ siirtää kiekko tyhjään Tshekkoslovakian maaliin.

Peli ei suinkaan ollut vielä ohitse, sillä Tshekkoslovakia kavensi, kavensi, ja Jiri Holik tasoitti ottelun 2:23 minuuttia ennen loppua, Ivan Hlinkan syötöstä.

Seuraavassa vaihdossa Rantasila tuikkasi kiekon Ketolalle, joka pääsi yksin läpi. Crha tuli vastaan ja yritti lyödä kiekkoa Ketolan

lavasta, mutta vielä kaatuessaankin ”Vellu” sai siirrettyä kiekon tyhjään maaliin.

Suomi johti ottelua 5–4 vain pari minuuttia ennen loppua.

– Kyllä me voittoa lähdimme ottamaan, ja ”Vellu” taisi tehdä voittomaalin kolmannen erän loppupuolella. Sitä kyllä sitten tuuletettiin, toteaa Valtonen.

Koko Suomen joukkue ryntäsi jälle ja jopa maalivahti Valtonen luisteli koko kentän mitan juhlimaan Ketolan maalia.

Yleisö mylvi Suomen puolustaessa 5–4 -johdetaan ottelun viimeisellä minuutilla

Tshekkoslovakian pelatessa kuudella viittä vastaan.

SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI!

Ottelun viimeiseen aloitukseen kyyristyi Suomelta puolustaja Rantasila.

SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI!

Vastassa Jiri Holik.

SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI! SUO-MI!

Tshekkoslovakia voitti aloituksen, mutta kiekko karkasi Suomen alueen kulmaan, ja Esa Peltonen lennätti sen kohti tyhjää Tshekkoslovakian maalia. Tshekkipuolustaja ehti kuitenkin pysäyttää kiekon.

Tshekkoslovakian viimeinen rynnistys käynnistyi heidän omalta siniviivaltaan kymmenen sekuntia ennen loppua, mutta Riihiranta, Ketola ja Peltonen saivat ohjattua pelin kulmaan, ja Suomi pelastui.

– Siitä tuuletuksesta, missä koko joukkue oli yhdessä kasassa, näkee kuinka tärkeä voitto se oli meille. Meille se oli pronssimitalimatsi, ja me voitimme mitalin, Rantasila sanoo.

PIONEERISUKUPOLVI

Vaikka tilastoissa ei näy mitaleita, tai ehkä juuri siksi, vuoden 1974 joukkueeseen kiteytyi suomalaisen jääkiekon eräs aikakausi. Sen 21 pelaajasta suuri osa on vieläkin aktiivisesti jääkiekon kanssa tekemisissä, tai on ainakin ollut myös aktiiviuransa jälkeen. He olivat myös pioneirisukupolvi, joka vei jää-

”Kun astuimme ravintolaan, muut asiakkaat nousivat seisomaan ja antoivat meille spontaanit suosionosoitukset. Se oli kuin rokkitähtien vastaanotto.”

JUHANI TAMMINEN

kiekkoa eteenpäin paitsi pelaamalla hyvin, ja osoittamalla, että Suomikin voi voittaa suuria maita, myös toimimalla aktiiviuransa jälkeen jääkiekon hyväksi.

Esa Peltonen valmensi vielä 1990-luvulla, Juhani Tamminen on suuri suomalainen kiekkopersona ja valmentaja, Jorma Valttonen on TPS:n maalivahtikouluttaja, Henry Leppä toimi aluevalmentajana, Jouko Öystilä toimi aluevalmentajana, Seppo Repo valmensi pitkään, Lasse Oksanen on kaiken muun ohessa kehittänyt kaulasuojuksen, Seppo Suoraniemi valmentaa, ”Hexi” Riihiranta toimi maajoukkueen joukkueenjohtajana pitkään, Rantasila pelaajayhdistyksessä ja Ketola Ässissä managerina.

Lisäksi vuoden 1974 kisat olivat myös näyteikkuna ensimmäisille suomalaisille ammattilaisille, ja Veli-Pekka Ketola ja Riihiranta lähtivätkin WHA-liigaan kaudeksi 1974–75. Seuraavalla kaudella Pohjois-Amerikkaan matkasivat myös Lauri Mononen, Pekka Rautakallio ja vuoden 1974 joukkueesta Juhani Tamminen, joka halusi suorittaa korkeakoulututkintonsa loppuun ennen ammattilaiseksi lähtöään.

Mutta 20.4.1974 takana oli kuukauden leiritys, MM-turnaus, doping-kohu, bonusneuvottelut ja Suomen A-maajoukkue tuuletti mitalia kuin viimeistä päivää.

– Se bonus oli niin iso raha, että minä ostin niillä rahoilla uuden auton, sanoo Tamminen.

KUIN ROCKTÄHTIÄ

Neuvostoliitto oli epävirallisessa sarjataulukossa vielä ylivoimaisempi kuin virallisessa taulukossa.

Virallinen taulukko:

Neuvostoliitto	18
Tshekkoslovakia	14
Ruotsi	11
Suomi	10
Puola	4
DDR	3

Epävirallinen:

Neuvostoliitto	18
Ruotsi	13
Suomi	12
Tshekkoslovakia	12
DDR	3
Puola	2

Suomi olisi kiilannut kolmoseksi keskinäisten otteluiden perusteella, sillä Tshekkoslovakian maaliero oli huomasti parempi kuin Leijonilla. Puumitalitaulukossa Tshekkoslovakian maaliero oli 54–25, Suomen 39–36.

– Minun maajoukkueaikani, vuodesta 1966 vuoteen 1974, maajoukkue meni eteenpäin, kun pelaajat kehittyivät ja joukkueena mentiin eteenpäin kymmenessä vuodessa. Ja Helsingin kisoissa oli kuitenkin kasassa se hyvien pelaajien runko, mitä Numminen ja Määttänen lähtivät ajamaan, sanoo Rantasila.

– Helsingin turnaus 1974 oli ainoa kerta, kun kotikisoihin oltiin valmistauduttu täydellisesti, pelaajavalinnoista leiritykseen, sanoo Tamminen.

Valtonen muistelee Helsingin turnauksen joukkuetta lämmöllä.

– Se joukkuehenki jäi mieleen. Siinä joukkueessa oli pelaajia, joiden kanssa pelasimme 10 vuotta maajoukkueessa. Kyllä siinä tultiin hyväksi kavereiksi, hän sanoo.

– Tietysti mitalin menetys harmittaa, mutta siihenkin oli vähän tottunut. Mitalihammeillä oli usein tavoitteena ja yhtä usein se oli pienestä kiinni. Jos piti ottaa maalin voitto, pelasimme tasapelin. Tai oli tyhjä maali ja kiekko osuikin matkalla oman pelaajan mailan varteen. Onni pitää ansaita, mutta lähellä me olimme. Tulos on se, mikä peleistä tulee, hän sanoo.

Turnaus päättyi viralliseen päätösillalliseen Finlandia-talolla. Osa Suomen joukkueesta poikkiesi matkallaan Kansallismuseon takana olevassa ravintolassa, kertoo Tamminen.

– Kun meidän muutaman pelaajan ryhmämme, Ketola, Riihiranta, Esa Peltonen, ja minä, astuimme ravintolaan, muut asiakkaat nousivat seisomaan ja antoivat meille spontaanit suosionosoitukset. Se oli kuin rokkitähtien vastaanotto, hän muistelee.

– Sitä ei ollut minun urallani koskaan ennen tapahtunut ja ajattelin, että meidänkin kiekkokansamme oli herännyt faniuteen.

Melkein tasan kuukautta myöhemmin, 19.5. Philadelphia Flyersin myyttinen ja legendaarinen valmentaja Fred Shero kirjoitti Atlantin toisella puolella joukkueensa kopin taululle seuraavat sanat Stanley Cupin kuuden finaalin alla: ”Win today and we walk together forever.” Voitto tänään ja kuljemme yhdessä ikuisesti.

Omalla tavallaan myös Suomen puupronssijoukkue on ikuisesti yhdessä noiden 15 huhtikuisen päivän tapahtumien ansiosta.

– Siitä hetkestä on syntynyt elinikäinen ystävyys. Intohimo jääkiekkoon on säilynyt läpi elämän ja sekin kertoo kuinka ainutlaatuinen jengi oli kasassa, sanoo Tamminen.

– Minun parhaat kaverini ovat siitä joukkueesta. Samat naamat ovat syntymäpäiväkuvisa, ja kun viime keväänä kärsin uupumuksesta, ketkä olivat aitiiossani katsomassa matseja? Ketola, Rantasila, Peltonen. Soitin eilen Juhalle Ranskaan, ”Vellun” kanssa juttelin viime viikolla ja Esan kanssa olemme yhteydessä melkein päivittäin, hän sanoo.

– On siitä puupronssista vierähtänyt aikaa. Ville on nyt 37, hän oli silloin yksivuotias, Esa Peltonen toteaa.

Suomen seuraavissa kotikisoissa kahdeksan vuotta myöhemmin vuoden 1974 joukkueesta oli mukana kolme pelaajaa: Repo, Ahokainen ja joukkueen kapteenina toiminut Tamminen. Suomellakin oli NHL:stä ilma-silta, kun Ilkka Sinisalo, Tapio Levo ja Jari Kurri liittyivät joukkueeseen NHL-kautensa päätyttyä.

Yle ei lakkoillut, Kekkonen ei ollut presidenttinä, eikä valojakaan enää tarvinnut säästellä. Mutta Suomi ei saanut mitalia.

Edes puista.

